

Over het verenigingsleven tijdens W.O.I is weinig geweten. Vermoedelijk hadden de meeste verenigingen hun activiteiten gestaakt, zodat de mogelijkheid tot ontspanning verdween. In 1917 vinden enkele Oostendenaars dat daar verandering moet in komen; de bevolking gaat te veel gebukt onder de last van het oorlogsdrama en dreigt weg te kwijnen in zwartgalligheid. Om dit te verhelpen worden 'De Rijstvreters' opgericht, een vaderlandslievende vereniging die tot doel heeft het moreel van de bevolking hoog te houden. (De naam 'Rijstvreters' werd gekozen vanwege het feit dat rijst het hoofdbestanddeel van het dieet vormde en dus de aardappel vervangen had).

In het archief van het heemkundig museum 'De Plate' vonden we het verslagboek van de vergaderingen; het leert ons veel over de werking van die enigszins bizarre vereniging. De hoger vermelde doelstellingen staan in het 'Voorwoord' als volgt geformuleerd :

"De oorlog welke sedert twee-en-dertig maanden haar vernielingswerk voortzet, heeft, onder andere onheilen, ook het zekelijk peil der samenleving grootelijks ten onder gebracht. De gemoedstoestand der niet-strijdenden is fel geschokt door den tegenwoordigen wereldbrand, bij zover dat vele deze lieden, langzaam maar zeker ten grave worden gesleept.

Met het doel dit dreigend gevaar tijdig te keer te gaan is door enige vrienden het gedacht opgevat gemakkelikheden in te richten, ten einde de huidige tijdsomstandigheden te doorworstelen zonder dat betreuenswaardige gevolgen onze medemakers ten onder brengen."

De eerste officiële vergadering had plaats op 24 mei 1917 in Café Flessinghe, Sint-Sebastiaanstraat, 19. De stichtende leden waren ART, Victor; BOEHME, Emile; CATTOIR, Alfred; DEGROOTE, Amand; DEGROOTE, Georges; DEMULDER, Hector; DE VISSCHER, Emiel; GERMONPRE, Arthur; GERMONPRE, Emiel; DEWULF, Charles; LUSSYNE, Albert; MERMUYS, Médard; PLOUVIER, Charles; REILZEN, Louis; SIMON, Frans; SINAËVE, Frédéric; SOENEN, Guillaume; STEENBRUGGHE, Charles; SURMONT, Georges; SURMONT, Michel; THOMAS, Jan; VANCOETSEM, Gust.; VANDEWALLE, Eugeen; VANHOORNE, Arthur; VAN PRAET, Sylvain.

Tijdens de eerste vergadering werd een tijdelijk bestuur verkozen : Amand DE GROOTE werd voorzitter, Louis REILZEN, sekretaris, Guillaume SOENEN ondervoorzitter, Arthur VANHOORNE schatmeester, Hubert DEMULDER boetmeester. Later werd sekretaris Reilzen vervangen door Michel SURMONT.

Niettegenstaande de grondregel dat ontspanning het hoofddoel vormde draaiden vele vergaderingen uit op zware diskussies. De verslagen hebben het zelfs over een oppositie, geleid door Michel Surmont en Médard Plouvier. Deze twee 'confraters' geven eindeloze kritiek op door het bestuur genomen beslissingen en zorgen er voor dat iedere vergadering op een zitting van de gemeenteraad gaat lijken.

Naast de wekelijkse vergaderingen werden er ook feestelijkheden georganiseerd. De eerste activiteit was een roeiregatta ingericht op 28 mei 1917. Dit initiatief oogstte, naar verluid, veel bijval bij de Oostendenaars. Op 1, 2 en 3 juli werd Oostende kermis gevierd: de eerste dag werd een gaai-bollenwedstrijd georganiseerd op de Konterdam; op de tweede dag werden de prijzen uitgereikt, gevolgd door een variété-avond.

Hoe de derde dag verliep laten we de schrijver Louis Reilzen vertellen; meteen krijgen we een stemmig sfeerbeeld van de gemoedsgesteldheid die heerste onder de leden.

3e Kermisdag.

Om eene afwisseling te brengen in het verbruik van spijzen, heeft Confrater Arthur Vanhoorne en familie de leden uitgenodigd tot een mosselpartijtje. Tot zijn groot spijt moest hij de liefhebbers verzoeken hun boterhammen mede te brengen, daar zijne bakker er niet wil van weten eenige brooden meer te bakken.

Denk daarom niet dat er vele achterblijvers waren, ver van daar, want de plaatsen waren om 8 ure zoo druk bezet als den dag te voren. Wat meer is, wij hadden het genoeg ditmaal de tegenwoordigheid te bestatigen van onze confrater Frédéric Sinaeve en zijne achtbare familie.

Op een gegeven oogenblik kwamen eenige rookende tellooren de begeerigheid der in 'Mosselvreters' veranderde leden tevreden stellen, zonder het daarom kwalijk te nemen dat Arthur van Vanhoorne geen brood kon opdienen, door de schuld van zijnen bakker. Indien de bakker in kwestie wat koppig is geweest, zoo ook was onze koppigheid gestegen tot den hoogsten graad, want onmiddellijk de mossels op tafel, of het brood kwam er achter.

Elk was bediend en elk ging zijnen gang. Ik voor mijn part had dubbel werk : 'k moest eten en zien eten ! Voorwaar een lastige taak, aan de welke ik niettemin graag voldeed, hoe meer hoe liever. 'k Zag den eenen zijn vork aan de kant leggen omdat het met zijne handen rapper ging. Anderen dronken zoo graag deze mosselmelk of de mosselvisch eten; nog anderen prijsden beide soorten : Surmont Michel van zijn kant was al etende bezig eene kroon te vlechten van mosselschelpen, hetgeen me deed denken dat hij nog niet gansch tevreden was met de krooning van gisteren en hij de 'Reine' nogmaals zou willen bekronen; Guill. Soenen, volgens de gewoonte toonde maar altijd hoe men bier moet drinken, verzadigen kon hij zich niet, "niettegenstaande de 15 pinten welke gisteren door zijn keelgat zijn gelopen", zegde mijnen nevenmaat. Enfin, elk volgens zijn gewoonte en ik volgens de mijne, 't is te zeggen altijd den laatsten. Wanneer ik een onderzoekenden blik werp op de tafels bestatigde ik dat er niets meer overschoot dan de schelpen, hetgeen genoeg bewijst dat Melletje hare beroemdheid van vroeger heeft weten te behouden.

Onze vriend Fred Senaeve, dewelke zich voor de eerste maal in de mogelijkheid bevond gemengd te zijn onder de groep 'Vreters' gevoelde zich in den hoogsten hemel; zoo aandoenlijk vond hij dit gezellig samenzijn, dat hij eveneens wilde genieten van het muzieksfeest van gisteren. Daartoe verlangde hij van den Voorzitter, Heer Am. De Grootte dat deze het lied 'Vlaanderen' zou herzingen aan hetgeen bereidwillig werd voldaan, en nadien de bewondering afdwong van confrater Senaeve voor de kunstvolle toonzetting.

Na het eindigen van dit vriendenmaal, neemt confrater Steenbrugghe, Ch. het woord en dankt in naam der leden van de Maatschappij al diegenen welke bijgedragen hebben aan dit heerlijke feest in te richten. Hij heeft een bijzonder woord van dank voor het bestuur, welke onverpoosd denkt en werkt, hunne nachtrust opofferen om de leden te behoeden tegen de ontmoediging. Hij spoort de leden aan zich nog nauwer te scharen rond hunne Voorzitter om met dezès hulp de huidige tijdsomstandigheden te doorworstelen, in afwachting van betere tijden.

De toejuichingen betuigen van de erkentelijkheid welke den leden aan het bestuur toedragen, alsmede van de eendracht waarmede allen zijn bezielt.

Zoo eindigt de reeks, feestelijkheden welke op waardige wijze door de 'Rijstvreters' is ingericht geworden gedurende de Kermisdagen van 1e, 2e en 3e juli 1917 dewelke in gulden letteren zullen geprent worden in het hart van allen welke deze feesten hebben bijgewoond.

DE SCHRIJVER

L. REILZEN

DE VOORZITTER

A. DE GROOTE

De geldelijke inkomsten, zoals lidgeld, boetegeld en inleggeld voor gezelschapsspelen, werden geschonken aan het Fonds voor Oostendse Krijgsgevangenen; toen de vereniging op 14 december 1918 ontbonden werd, besloot het bestuur de resterende 54 frank te schenken aan 'Het Werk der oorlogswezen', Langestraat 54.

Inderdaad, het einde van de oorlog betekende meteen het einde van de 'Rijstvreters'. Zij achtten hun taak volbracht en beschouwden het verder voortbestaan van de vereniging overbodig. Het oude verenigingsleven zou zich terug herpakken...

J. SURMONT

Nota : 'zekelijk' = waarschijnlijk zedelijk (blz. 15)

"BAD", EEN GERMANISME

Vooreerst : wat is een 'germanisme' ? Over de definitie zijn alle woordenboeken het eens : het is "een woord of uitdrukking uit het Duits overgenomen en strijdig met het Nederlandse taaleigen". In 1898 schrijft het gezaghebbende "Woordenboek der Nederlandsche Taal" : "Een thans nog hinderlijk germanisme is 'bad' in den zin van 'badplaats' of de 'baden' op eene bepaalde plaats : men zegt in het Hoogduits 'Karlsbad' ... 'Bad Ems' ..., doch men kan niet in het Nederlands zeggen 'Bad Scheveningen' ...".

Ook de woordenboeken van Koenen (sedert 1921) en Van Dale (sedert 1924), alsook het tijdschrift "Onze Taal" (in 1938) keuren dit germanisme af.

Het vertaalwoordenboek van Van Gelderen, in zijn "Duits woordenboek", vermeldt het zonder afkeuring, tot in 1953; daarna nam hij het woord 'bad' (in de betekenis van 'badplaats' of 'baden') niet meer op. Het "Modern Woordenboek" van Verschueren was de enige die 'bad' (= "badplaats") vanaf 1935 ook nog tot aan het eind van de jaren '60 goedkeurde. Andere geraadpleegde woordenboeken hebben dit woord niet opgenomen. Deze wat dorre en theoretische materie en tekst stamt uit het lijvige boek van S. Theissen, De Germanismen in de moderne Nederlandse woordenschat, uitgegeven in 1975 door het 'Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek' in haar reeks : 'Bouwstoffen en studiën voor de geschiedenis en de lexicografie van het Nederlands', deel 13 (op blz. 281 over 'bad').

E. SMISSAERT